

چابهار محور مذاکرات اجلاس کمیسیون همکاری‌های مشترک ایران و ازبکستان: منطقه آزاد چابهار، بازیگر اصلی معادلات بین‌المللی ایران

چابهار به عنوان تنها بندر اقیانوسی ایران و سرزمین موج و مرجان واقع در قلب مکران بلوچستان و در فاصله 645 کیلومتری جنوب زاهدان مرکز سیستان و بلوچستان از 2 شهر به نام‌های چابهار و نگور، سه بخش مرکزی، دشتیاری و پلان، 6 دهستان و 438 روستا تشکیل شده است.

این بندر به علت نزدیکی به کشورهای نظیر افغانستان، پاکستان و آسیای میانه در آینده‌ای نزدیک با اتصال به شبکه ریلی کشور، جایگاه ویژه‌ای در ترانزیت کالا در کریدور شمال-جنوب و کریدور شرق-غرب خواهد داشت.

بندر چابهار به عنوان دروازه ترانزیتی کشور با 541 کیلومتر مرز دریایی در کریدور شرق-غرب نیز می‌تواند در زمینه ترانزیت و ترانشیب کالا به بنادر جنوبی کشورهای خلیج فارس ایفای نقش کند و با تکمیل بندر چابهار، این بندر به عنوان یکی از کانون‌های داد و ستد و تجارت بین‌المللی در کشور مطرح خواهد شد.

در سال 1352 طرح جامع تاسیس بندر چابهار مطرح و قراردادهای تاسیس با پیمانکاران مربوطه منعقد شد و پس از انقلاب اسلامی به دلیل کمبود منابع مالی، بخشی از طرح به تعویق افتاد و بخشی از طرح شامل اسکله نصب سریع و موج‌شکن آغاز و به انجام رسید.

عملیات اجرایی بندر شهید کلانتری که یکی از دو بندر مهم چابهار است نیز از سال 62 به طور جدی آغاز و با تکمیل 4 پست اسکله فلزی در سال 62 در عمل به بهره‌برداری رسید و بندر شهید بهشتی چابهار نیز به عنوان دومین بندر مهم این منطقه در سال 61 با توجه به شرایط خاص حاکم بر خلیج فارس (جنگ تحمیلی عراق بر علیه ایران) و با تاکید دولت بر لزوم داشتن بندری خارج از تنگه هرمز و خلیج فارس مورد توجه جدی دولت قرار گرفت.

در حال حاضر با توسعه این بندر، ظرفیت بندر چابهار به 8.5 میلیون تن رسید و در فازهای بعدی ظرفیت بندر چابهار به 85 میلیون تن در سال 2020 افزایش خواهد یافت.

بندر چابهار با قرار گرفتن در شمال اقیانوس هند و شرقی‌ترین نقطه سواحل جنوبی کشور موسوم به سواحل مکران، از نظر جایگاه حمل و نقل چندوجهی بین‌المللی در مسیر دو کریدور شمال-جنوب و شرق-غرب دروازه طلایی ترانزیت به کشورهای (CIS) کشورهای آسیای میانه) و افغانستان به حساب می‌آید.

بندر چابهار با بندر کاندلا هند 575 مایل دریایی فاصله دارد و با 6220 مایل دریایی با بندر هامبورگ آلمان، 5970 مایل با بندر روتردام هلند و 5470 مایل با بندر بیلپائو اسپانیا و 4135 مایل دریایی با بندر جنوا ایتالیا می‌تواند نقش مهمی را در جابه‌جایی کالا بین کشورهای جنوب شرقی آسیا به اروپا ایفا کند.

با توجه به فاصله 315 مایلی بندر چابهار با بندر شهیدرجایی، 560 مایلی با دوحه قطر، 575 مایلی با منامه، 360 مایلی دریایی با دبی، 235 مایلی با فجیره، 150 مایلی با مسقط، کراچی با 358 مایل و بمبئی با 785 مایل دریایی می‌تواند نقش مهمی را در ترانشیب کالا به این بنادر داشته باشد.

بندر چابهار موقعیت مناسبی برای حمل و نقل، ترانزیت و ترانشیب کالا دارد و بهترین و کم‌هزینه‌ترین مسیر ترانزیت به کشورهای آسیای میانه و افغانستان است.

تکمیل راه‌آهن چابهار-زاهدان-سرخس، خط لوله گاز ایرانشهر-چابهار، پتروشیمی توسعه نگین مکران، ایجاد صنایع فولاد، تکمیل فرودگاه بین‌المللی منطقه آزاد چابهار و همچنین توسعه بنادر کشورهای همسایه از جمله عمان (بندر صحار) و پاکستان (گوادر) می‌تواند نقش مهمی برای جذب سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی و توسعه تجارت و ترانزیت در این منطقه داشته باشند.

چابهار فاصله نزدیکی با افغانستان محصور در خشکی دارد و این کشور را می‌تواند به آب‌های اقیانوسی متصل و انواع کالاهای آن (معادن، محصولات کشاورزی و خشکبار) را به دنیا صادر کند و به زودی این منطقه راهبردی، به قطب اقتصاد و تجارت تبدیل

خواهد شد و شاهد اشتغال و توسعه در این منطقه خواهیم بود.

بندر چابهار محدودیتی برای توسعه ندارد و یک بندر مطمئن در حوزه ترانزیت، صادرات، واردات و ترانشیپ به کشورهای همجوار ایران است و این بندر ظرفیت خوبی برای بانکرینگ (سوخت‌رسانی به کشتی عبوری) دارد. در صورت ترانزیت و ترانشیپ کالا در بندر چابهار با بندر صحرار عمان یک مرحله عملیات تخلیه و بارگیری کمتر از سایر بنادر است و هزینه تخلیه کالا در بندر شهید بهشتی چابهار یک هزار دلار به ازای هر کانتینر ارزانتر از بندر گوادر پاکستان و 1.5 میلیون تومان ارزان‌تر از بندر شهید رجایی است.

سواحل مکران، گنجینه توسعه اقتصادی و همگرایی منطقه‌ای

سواحل مکران، در نوار ساحلی دریای عمان گنجینه بی‌بدیلی در جنوب شرقی کشور است که با توجه به ظرفیت‌های انسانی و اقتصادی فراوانی که دارد می‌تواند نقش موثری در توسعه اقتصادی دریامحور با کشورهای منطقه در جهت شکوفایی اقتصادی و توسعه محلی داشته باشد.

از گذشته نام خلیج فارس با تجارت دریایی و محوریت ترانزیت نفتی منطقه پیوند خورده بود، اما اکنون می‌بینیم که با توجه به اصل تجارت که دسترسی به مسیرهای اقتصادی و توجیه‌پذیر است، مسیر تجارت کالا و انرژی در حال تغییر به دریای عمان است. حرکت کشورهای حاشیه دریای عمان به سمت توسعه زیرساختی در جهت ایجاد بنادر و بسترهای ترانزیتی گواهی بر این تغییر رویکرد تجاری در منطقه می‌باشد. امروز شاهد ایجاد مناطق اقتصادی جدیدی با کارکردهای ترانزیت، صادرات مجدد و مراکز لجستیکی حمل و نقل کالا و کانتینر در حاشیه دریای عمان و اقیانوس هند هستیم که با سرعت زیاد در حال احداث هستند.

بندر چابهار در ایران در نوار ساحلی دریای عمان، بندر گوادر در پاکستان در همین امتداد و بندر صحرار در عمان که همه این مناطق خارج از خلیج فارس و در جهت ایجاد زیرساخت‌های تجاری و صنعتی و بارزگانی در دریای عمان ایجاد شده‌اند، به طوری که با احداث طرح‌های اقتصادی مشترک چین و پاکستان از قبیل ساخت و توسعه بندر گوادر در جنوب غرب پاکستان، ۹ منطقه صنعتی در پاکستان شامل خطوط حمل و نقل جاده‌ای، ریلی و خطوط انتقال انرژی با سرمایه‌گذاری حدود ۴۵ میلیارد دلار که دو میلیارد دلار از این میزان سرمایه‌گذاری در بخش توسعه و ساخت بندر گوادر خواهد بود، تا سال ۲۰۲۵ انجام خواهد شد.

همه این بنادر و بسترهای تجاری و بازرگانی پیرامونشان با سرمایه‌گذاری کشورهای فرامنطقه‌ای با سرعت در حال پیشرفت هستند و به تعبیری رقابتی در ایجاد و راه‌اندازی اولین بندر بین‌المللی دریای عمان، که تامین‌کننده نیاز حجم تجاری و باری این منطقه را داشته باشد، در جریان است.

بی‌شک نقش برگزاری همایش بین‌المللی معرفی فرصت‌های سرمایه‌گذاری و توسعه پایدار در سواحل مکران در معرفی این منطقه به سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی و جذب سرمایه‌های کشورهای فرامنطقه‌ای در سرعت بخشیدن به ایجاد زیرساخت‌ها و فعال کردن این منطقه با توجه به وجود بندر چابهار و حضور طرف‌های هندی در سرمایه‌گذاری در این بندر بسیار مهم و کلیدی است،

بندر چابهار، نگین توسعه شرق ایران

مناطق آزاد کشور که نزدیک به 3 دهه است که از تاریخ تاسیس اولین‌شان می‌گذرد؛ در این روزهای بحرانی و پر تلاطم اقتصادی کشور به عنوان یاران کمکی، به یارای ایران آمده‌اند. مناطقی که در آنها خبری از بروکراسی‌های پیچیده نیست؛ البته نه اینکه به طور کامل حذف شده باشد اما در مقایسه با سرزمین اصلی شکلی بسیار منطقی‌تر به خود گرفته است.

کیش، قشم و چابهار را می‌توان به عنوان نسل اول مناطق آزاد ایران نام برد؛ هر سه نقطه، خصوصاً قشم و چابهار در نقاط شدیداً محروم تاسیس شدند، و امروز پس از گذشت کمتر از 30 سال شاهد شکوفایی، اقتصاد پویا و فعال و محرومیت‌زدایی با درصد بالا از این مناطق و عمدتاً مناطق همجوارشان هستیم.

منطقه‌ای همچون چابهار در جنوب استان سیستان و بلوچستان و در شمال دریای عمان که از سالیان پیش به عنوان محروم‌ترین قسمت از خاک کشور شناخته می‌شد، اکنون سرمایه‌گذاران خارجی را می‌بینیم که برای فعالیت و سرمایه‌گذاری در این منطقه آزاد، در صف‌های انتظار منتظر تصمیم‌گیری و انتخاب شدن از سوی مسئولین منطقه و مقالات کشوری هستند. به واقع چه کسی 15 سال پیش و حتی کمتر می‌توانست تصور کند که چابهار به عنوان یکی از استراتژیک‌ترین و مهم‌ترین نقاط کشور، چنین با سرعت پیشرفت کرده و

نگاه‌های سرمایه‌گذاران و دولت‌های دیگر را به خود جلب کند!

منطقه آزاد چابهار با دارا بودن موقعیت ویژه و استراتژیک، در سراسر دنیا نگاه‌ها را خود معطوف کرده است. از بندر چابهار به عنوان «نگین توسعه شرق ایران» یاد می‌شود که با داشتن 400 کیلومتر مرز آبی با اقیانوس قابلیت پهلو گرفتن کشتی‌های اقیانوس‌پیما و پهن پیکر را داراست و از طرف دیگر از موقعیت ژئوپلیتیکی مهمی در خلیج فارس برخوردار است.

چابهار در خارج از محدوده بحران، پر تنش و پرتراфик آب‌های خلیج فارس واقع شده است و به عنوان تنها بندر اقیانوسی ایران نقش ملی و بین‌المللی در توسعه ایران اسلامی دارد. همچنین این بندر قادر است همسایگان شمالی ایران را به کشورهای آسیای میانه و افریقا متصل نماید و به عنوان یک چهارراه جهانی نقش آفرینی نماید.

بنادر جنوبی استان سیستان و بلوچستان به دلیل استقرار بر کرانه دریای عمان و اقیانوس هند از دیرباز کانون داد و ستد و آمد و شد دریایی بوده است و از زمان حضور پرتغالی‌ها از نخستین دهه‌های قرن 16 در آب‌های جنوب تا ظهور انگلیس به عنوان قدرت خلیج فارس در طول جنگ جهانی اول همواره بخشی از فعالیت‌های تجاری و دریانوردی رایج در آب‌های جنوبی ایران در بنادر جنوبی استان سیستان و بلوچستان بوده است.

خلیج چابهار با بریدگی طبیعی در حاشیه دریای عمان به این بندر در مقایسه با سایر مناطق ساحلی در جنوب کشور موقعیت ممتازی داده است و وجود آب‌های عمیق در خلیج چابهار شرایط مناسبی را برای پهلوگیری کشتی‌های بزرگ اقیانوس‌پیما در این منطقه و ایجاد تاسیسات بندری با هزینه مناسب و صرفه اقتصادی فراهم کرده است.

چابهار به عنوان مهم‌ترین بندر تجاری در خارج از خلیج فارس، از نظر سیاست و استراتژیکی ملی در مواقع جنگ و بحران‌های منطقه معجزا و نقطه کلیدی برای توسعه اقتصادی و بازرگانی خارجی کشور و ضمانتی برای گردش کار صنایع و فعالیت‌های اقتصادی آن محسوب می‌شود که باید از این ظرفیت‌های مهم به خوبی در جهت کسب درآمدهای ارزی استفاده کرد.

بندر شهید بهشتی چابهار در مجاورت اقیانوس هند دروازه توسعه محور شرق از بنادر نسل سومی است که با استفاده از حمل و نقل چندوجهی به سهولت می‌تواند برای ترانزیت کالا به سایر کشورهای جهان و ترانزیت کالا به سایر بنادر مهم کشورهای حاشیه خلیج فارس بهره‌مند شود.

ایجاد مهم‌ترین زیرساخت‌های بندری و دریایی به منظور محرومیت‌زدایی، شکوفایی و رونق اقتصادی و تحول در حوزه‌های اقتصادی و اجتماعی منطقه از مهم‌ترین مزیت‌های طرح توسعه بندر چابهار در جنوب شرقی ایران است.

در افق 1404 دولت در نظر دارد این بندر اقیانوسی کشور به ظرفیت 6 میلیون کانتینر، 9 میلیون تن کالای چندمنظوره، 12 میلیون تن کالای نفتی و مایعات و 1.3 میلیون تن کالای فله دست پیدا کند.

احداث 16 پست اسکله عمومی و چندمنظوره، اجرای 10 پست اسکله کانتینری برای پهلوگیری بزرگترین کشتی‌های اقیانوس‌پیمای جهان، احداث 3 پست اسکله نفتی و فله مایع و 3 پست اسکله فله خشک از مهم‌ترین طرح‌های توسعه این بندر تا سال 1404 است.

وزیر صنعت، معدن و تجارت ایران:

آمادگی منطقه آزاد چابهار برای گسترش همکاری‌های ایران و ازبکستان

سیزدهمین اجلاس کمیسیون همکاری‌های مشترک ایران و ازبکستان با حضور وزیر صنعت، معدن و تجارت، مدیرعامل سازمان منطقه آزاد چابهار و مقامات دولتی ازبکستان و هیات‌های تجاری دو کشور در تاشکند برگزار شد. بیش از ۱۰۰ هیات تجاری ایرانی برای حضور در سیزدهمین اجلاس همکاری‌های مشترک ایران و ازبکستان به این کشور سفر کرده بودند.

دیدارهای B2B در راستای بررسی فرصت‌های همکاری مشترک تجاری بین تجار ایرانی و ازبک در چارچوب این همایش برگزار گردید. همچنین اولین نمایشگاه اختصاصی ایران با حضور ۳۷ شرکت ایرانی در تاشکند پایتخت ازبکستان برپا شد.

وزیر صنعت، معدن و تجارت ایران با اشاره به ظرفیت‌هایی تجاری و زیرساخت‌های موجود در منطقه آزاد چابهار، گفت: آمادگی لازم را برای ایجاد امکانات لازم در راستای بهره‌برداری طرف ازبکستانی فراهم می‌آوریم و البته در چارچوب گسترش همکاری‌ها این امکان را در سایر بنادر ایران نیز ایجاد خواهیم کرد.

رضا رحمانی در حاشیه سیزدهمین اجلاس کمیسیون همکاری‌های مشترک ایران و ازبکستان در دیدار با یلار غنی اف افزود: کشور

ازبکستان دارای جایگاه بسیار ویژه‌ای در حوزه سیاست خارجی ایران است.

رحمانی ادامه داد: این مهم توصیه مقامات عالی کشور ایران برای توسعه روابط تجاری با کشورهای همسایه و منطقه و همچنین کشورهای دوست و برادر با اشتراکات دینی، تاریخی و جغرافیایی است.

وی اضافه کرد: نگاه ما توسعه همه‌جانبه روابط با محوریت همکاری‌های تجاری، اقتصادی، صنعتی و معدنی است.

وزیر صمت خاطرنشان کرد: این اجلاس می‌تواند نقش مهمی برای دستیابی به این اهداف ایفا کند و زمینه را برای توسعه همکاری‌ها فراهم آورد.

رحمانی تصریح کرد: طی هماهنگی انجام شده برای ایجاد بسترهای لازم برای افزایش سطح همکاری‌ها، با هیأتی متشکل از مسئولان اجرایی و موثر در حوزه بازرگانی و تجارت کشورمان، تعداد کثیری از بازرگانان معتبر بخش خصوصی و همچنین دو تن از اعضای موثر کمیسیون‌های اقتصادی و سیاست خارجی مجلس شورای اسلامی در این اجلاس مشترک حضور پیدا کردیم که نشان از اراده جدی ما برای گسترش روابط دو طرف است.

وی گفت: رفع دغدغه‌های موجود درخصوص ترانزیت کالا مورد توجه دو طرف است و حتما تلاش می‌کنیم این موانع رفع شود و همچنین موضوع ایجاد خط پروازی مستقیم که خوشبختانه مقدمات آن فراهم شده و حتما بین دو کشور برقرار می‌شود.

وزیر صمت افزود: ایجاد تسهیلات لازم در صدور روادید با اراده وزارت‌های خارجه و سفرای دو کشور روند خوبی را طی می‌کند که جای تشکر دارد.

رحمانی خاطرنشان کرد: در توسعه همکاری‌های مرتبط با بنادر و حمل و نقل مشکلی برای گسترش روابط وجود ندارد و ایران آماده هرگونه همکاری در این حوزه‌ها است.

وی تصریح کرد: مطمئن هستم در همه بخش‌هایی که شرایط همکاری وجود دارد، زمینه برای توسعه روابط وجود دارد و موانع قابل حل و فصل هستند.

وزیر صنعت، معدن و تجارت ایران با اشاره به دیدار اخیر خود با مسئولان عمانی در تهران گفت: فعالسازی ظرفیت‌های تجاری و اقتصادی کریدور شمال-جنوب مورد استقبال و حمایت سایر کشورهای مرتبط نیز است و زیرساخت‌های لازم در ایران برای توسعه این مهم به طور کامل وجود دارد.

رحمانی خاطرنشان کرد: مذاکرات لازم درخصوص اعمال تعرفه ترجیحی در تجارت بین ایران و ازبکستان نیز در این اجلاس آغاز شده است و نیازمند تسریع در جمع‌بندی و نتیجه‌گیری است.

وی افزود: توسعه روابط تجاری ایران و ازبکستان محدود به همکاری‌های دوطرفه نیست و زمینه مساعدی برای ایجاد بسترهای لازم برای گسترش همکاری با سایر کشورهای پیرامون است که در چارچوب کریدور شمال-جنوب و نقش برجسته ازبکستان در آسیای میانه، از طریق ایران امکان مناسبی برای اتصال کشورهای حاشیه خزر و آسیای میانه به کشورهای جنوب خلیج فارس و شمال آفریقا، هند و همچنین سایر نقاط دنیا وجود دارد که باید مورد توجه ویژه طرفین قرار گیرد.

وزیر صنعت، معدن و تجارت ایران با اشاره به ظرفیت‌های تجاری و زیرساخت‌های موجود در منطقه آزاد چابهار، گفت: آمادگی لازم را برای ایجاد امکانات لازم در راستای بهره‌برداری طرف ازبکستانی فراهم می‌آوریم و البته در چارچوب گسترش همکاری‌ها این امکان را در سایر بنادر ایران نیز ایجاد خواهیم کرد.

از گسترش همکاری‌های تجاری با ایران استقبال می‌کنیم

معاون نخست وزیر کشور ازبکستان نیز در دیدار رضا رحمانی، وزیر صنعت، معدن و تجارت ایران، گفت: اشتراکات دو کشور برای توسعه همکاری‌ها مورد توجه ازبکستان نیز هست و از گسترش همکاری‌های تجاری و اقتصادی با ایران استقبال و حمایت می‌کنیم.

الیار غنی اف تاکید کرد: برای تعمیق و تقویت همکاری‌ها باید تمامی ظرفیت موجود مورد توجه و تفاهم طرفین قرار گیرد و امیدوارم نتایج لازم از سیزدهمین اجلاس کمیسیون همکاری‌های مشترک ایران و ازبکستان به دست آید.

مدیرعامل سازمان منطقه آزاد چابهار:

ایجاد یک هاب لجستیکی میان چابهار و منطقه ویژه اقتصادی ناوایر ازبکستان

رئیس هیات مدیره و مدیرعامل سازمان منطقه آزاد چابهار در حاشیه همایش تجاری ایران و ازبکستان که در چارچوب اجلاس کمیسیون همکاری‌های مشترک دو کشور برگزار شد، گفت: شرایطی که کشور ازبکستان به لحاظ اقتصادی طی سال‌های اخیر تجربه کرده، با رشد اقتصادی قابل قبولی مواجه بوده است.

عبدالرحیم کردی افزود: در زمینه‌های لازم برای دسترسی آسان به کریدورهای انتقال کالا، ظرفیت بسیار خوبی برای همکاری‌های ایران و ازبکستان از طریق کشورمان وجود دارد.

وی ادامه داد: در چارچوب فرصت‌های کریدور شمال-جنوب و امکانی که برای دسترسی به کشورهای جنوب شرق آسیا از طریق ایران ایجاد می‌شود، می‌توانیم از طریق چابهار، سرخس و ترکمنستان این شرایط را مهیا کنیم.

رئیس هیات مدیره سازمان منطقه آزاد چابهار تصریح کرد: در جمع‌بندی که با طرف‌های ازبکی انجام شده است، می‌توانیم یک هاب لجستیکی با یکی از مناطق ویژه اقتصادی این کشور برقرار نماییم.

وی اضافه کرد: در بازدیدی که از یکی از مناطق ویژه ازبکستان داشتیم، ظرفیت همکاری‌های مشترک مورد بررسی و توجه قرار گرفت. مدیرعامل سازمان منطقه آزاد چابهار اظهار داشت: خوشبختانه مذاکرات بسیار خوبی بین دوطرف انجام گرفته است و امیدواریم که ارتباط مناسبی را بین منطقه ویژه ناوایر در ازبکستان و سرخس را ایجاد کنیم.

کردی افزود: با این پیوند همکاری با کشور ازبکستان به عنوان مرکز اصلی تجاری و اقتصادی کشورهای آسیای میانه می‌توانیم به سایر کشورهای منطقه دسترسی پیدا کنیم.

وی تصریح کرد: با توجه به حجم مبادلات تجاری کشور ازبکستان با هند، چابهار به عنوان یک بندر مهم می‌تواند نقش ویژه‌ای را در توسعه روابط این دو کشور ایفا نماید.

کردی اذعان نمود: در چارچوب همکاری‌های مشترک می‌توانیم زمینه تسهیلات انبارداری و سایر مشوق‌های مرتبط به منطقه آزاد چابهار را به طرف ازبک ارائه کنیم.

رئیس هیات مدیره و مدیرعامل سازمان منطقه آزاد چابهار در پایان اعلام کرد: به زودی میزبان هیاتی تجاری و اقتصادی از کشور ازبکستان در منطقه آزاد چابهار خواهیم بود و بسترهای همکاری مشترک را مورد بررسی قرار خواهیم داد.

گزارش: فریبا شیخی

